

ארנונה מאחורי המסך

הרשות המקומית רשאית להרים את המסך ולגבות את חוב ארנונה של חברה מבעלי השליטה -

בהתקיים מספר תנאים / ד"ר הנריק רוסטוביץ

במציאות שלנו, כאשר חברה נכשלת בעסקיה וחדלה לפעול, היא אינה נכנסת בדרך כלל להליכי פירוק ואינה מעבירה את פעילותה הכושלת לבעל השליטה. לחברה כזו יש, בדרך כלל, חובות לבנקים ולבעל השליטה, שערב לחובות לבנקים באופן אישי, וחובות אלה עולים על שוויים של נכסי החברה

הפעילות העסקית היה חוב הארנונה שנוי במחלוקת משפטית, אזי הוא לא היה "חוב סופי" והרשות המקומית אינה רשאית לגבות אותו מבעל השליטה.

כאשר מתקיימים שני התנאים הראשונים, נוצרת חזקה משפטית, שהנכסים של החברה הועברו לבעל השליטה ללא תמורה. לבעל השליטה יש אפשרות להוכיח לפקיד הגבייה, כי לחברה לא היו נכסים,

או שהנכסים הועברו לו תמורת ערכם הכלכלי, ואז הוא אינו חייב לשלם את חוב הארנונה של החברה. במציאות שלנו, כאשר חברה נכשלת בעסקיה וחדלה לפעול, היא אינה נכנסת בדרך כלל להליכי פירוק ואינה מעבירה את פעילותה הכושלת לבעל השליטה. לחברה כזו יש, בדרך כלל, חובות לבנקים ולבעל השליטה, שערב לחובות לבנקים באופן אישי, וחובות אלה עולים על שוויים של נכסי החברה.

כיצד צריך בעל השליטה להתגונן מפני הרמת המסך

כאשר הרשות המקומית מרימה את מסך ההתאגדות של החברה ותובעת את חוב הארנונה מבעל השליטה, מוטלת עליו חובה להשיב לפנייה זו, ולשטוח את טענותיו בפני גובה הארנונה של הרשות המקומית.

בעל השליטה צריך להמציא לגובה הארנונה את הדוחות הכספיים של החברה על מנת להוכיח באמצעותם, כי לא הבריא את הנכסים המוחשיים שלה וכי לא הבריא אותם באמצעות העברת הפעילות. כאשר הרשות המקומית דוחה טענות אלה, על בעל השליטה לפנות לבית המשפט בעתירה מינהלית. ///

ברות קמות ונופלות, והרשויות המקומיות אינן מצליחות לגבות חובות ארנונה רבים של חברות פרטיות שחדלו להתקיים. על מנת לפתור בעיה זו, נחקק בשנת 2004 תיקון לחוק, ולפיו מוסמכת הרשות המקומית לגבות מבעל השליטה בחברה את חוב הארנונה של החברה. רשויות מקומיות רבות מנסות לגבות את חובות הארנונה מבעלי השליטה, וברשימה זו נדון בתנאים שצריכים להתקיים במקרים אלה.

התנאים שנקבעו בחוק ההסדרים

סעיף 8(ג) לחוק ההסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ג-1992 מתיר לרשות המקומית לגבות חוב ארנונה מבעל השליטה בחברה. הוראה זו אינה חלה על חוב ארנונה שיש לגביו מחלוקת משפטית, אינה חלה על חוב בגין נכס ששימש למגורים, אינה חלה על חוב של חברה ציבורית, ואינה חלה על חוב של חברה פרטית שהיא דייר מוגן.

התוצאה היא, שהרשות המקומית מוסמכת "להרים את מסך התאגיד" ולהיפרע מבעל השליטה רק בגין "חוב ארנונה סופי" של חברה פרטית, אשר אינה דייר מוגן, ואשר צברה חובות ארנונה בגין שימוש עסקי.

תנאים אלה פשוטים למדי, אולם חוק ההסדרים מייבא לדיני הארנונה גם את מכלול התנאים

שנקבעו בסעיף 119א(א) לפקודת מס הכנסה, והוא מחיל תנאים אלה גם על גביית חובות הארנונה. ולבסוף, ניתן לגבות מבעל השליטה רק חובות ארנונה שנוצרו משנת 2004 ואילך.

התנאים שנקבעו בפקודת מס הכנסה

סעיף 119א(א) לפקודת מס הכנסה מתייחס לשלושה מקרים, אולם רק המקרה השלישי רלוונטי לחובות ארנונה. סעיף קטן 3 לאותו סעיף חל על חברה שהתפרקה או שהעבירה את פעילותה מבלי לשלם "חוב מס סופי". במקרה כזה, רואים את נכסי החברה כאילו הועברו לבעל השליטה ללא תמורה, וניתן לגבות מהם את החוב, אלא אם כן הוכח אחרת להנחת דעתו של פקיד השומה. התוצאה היא, כי רשות מקומית רשאית לגבות מבעל השליטה חוב ארנונה של חברה רק כאשר מתקיימים שני התנאים הבאים:

א. החברה התפרקה או העבירה את פעילותה. כאשר החברה לא התפרקה אלא חדלה לפעול מבלי להתפרק, או כאשר החברה לא העבירה את הפעילות העסקית שלה, אזי לא ניתן לגבות את חוב הארנונה מבעל השליטה.

ב. חוב הארנונה היה סופי במועד הפירוק או העברת הפעילות. אם במועד הפירוק או העברת

ע"ד ד"ר הנריק רוסטוביץ הוא עורך מדור היטים ב"משפט הארץ" ומחבר הספר "ארנונה עירונית"